

Tipy na výlet

V Čabskom spravodajcovi č.3/2006 sme začali so zaujímavosťami okolia nášho okresného mesta Nitra. V článku sme sa zamerali na vrch Zobor jeho faunu a flóru. Tieto miesta sa môžu stať dobrými tipmi na víkendové výlety rodín či kamarátov do prírody a za pamiatkami. Priznajte si, že mnohí z nás, čo tu žijeme, ešte v živote nebol pri Svoradovom prameni, v Svoradovej jaskyni, pri kostolíku sv. Michala Archanjela v Dražovciach, nevie, kde sa nachádza národnú prírodnú rezerváciu Zoborská lesostep, či zoborské jazierko.

Naša cesta by mohla začať pri Liečebnom ústave v Nitre na Zobore. Južná časť komplexu liečebného ústavu je pozostatkom najstaršieho kláštora na Slovensku, ktorý na začiatku obývala rehoľa benediktínskych mníchov. V roku 1471 bol starý kláštor zničený. V rokoch 1692-1695 bol postavený na starých základoch nový kláštor pre 12 kamaldulských mníchov. Dodnes sa z kláštora zachovali ruiny. Nachádzajú sa v areáli liečebného ústavu. S kláštorom sa spájajú aj najstaršie zachované písomné dokumenty slovenskej histórie tzv. Zoborské listiny z roku 1111 a 1113. Plastika Zoborských listín je pri liečebnom ústave.

Už v čase existencie zoborského kláštora boli známe zdroje pitnej vody, ktoré sa nachádzali v údolí severovýchodne od kláštora. V súčasnosti je vodou z prameňa zásobovaný blízky liečebný ústav, ale aj upravená studnička známa pod názvom Svoradov prameň. Meno dostala podľa benediktínskeho mnícha Svorada, ktorý údajne žil v neďalekej jaskyni. Kvalita vody v studničke je pravidelne monitorovaná a informácie o kvalite vody sú uverejnené v blízkosti prameňa. Tabuľa, ktorá sa tu nachádza označuje, že vstupujeme do územia Chránenej krajiny oblasti Ponitrie. Najcennejšie časti prírody v Zoborských vrchoch sú Národná prírodná rezervácia Zoborská lesostep a dve prírodné rezervácie Lupka a Žibrica. Národná prírodná rezervácia Zoborská lesostep bola vyhlásená v roku 1952 na výmere 26 ha. Je ukážkou ľúcnnej krajiny pripomínajúcou stepi, resp. lesostepi, ktoré lemujú dubové lesy a dubohrabiny. História

Svoradov prameň

vzniku tejto krajiny súvisí s osídlením v dávných dobách a s kľúčovaním lesa kvôli pastve. Zachovali sa tu mnohé vzácné teplomilné rastliny a živočíchy. Z chránených rastlín sú to kosatec nízky, poniklec veľkokvetý, hlaváčik jarný, peniažtek slovenský, ktorý sa vyskytuje iba v Zoborských vrchoch a v Slovenskom krase.

Nad Svoradovým prameňom sa po turistickej značke dostaneme k Svoradovej jaskyni. Tento menší jaskynný systém bol osídlený už v praveku. Leží v nadmorskej výške 355 m n.m., 6-10 m pod povrchom. Jaskyňa je pomenovaná podľa pustovníka Svorada, ktorý tu podľa legendy kedysi žil. Na plošine nad otvorom jaskyne stojí vyše 400-ročný kovový kríž, ktorý zdobil do zbúrania (v roku 1880) vežu farského kostola sv. Jakuba v Nitre. V roku 1932 bol upevnený nad Svoradovou jaskyňou. Jaskyňa bola v auguste tohto roku vyhlásená za prírodnú pamiatku.

Ďalšou zaujímavosťou na našich cestách je určite stredoveký kostolík sv. Michala Archanjela, ktorý sa hrdotí na strmom vršku z jurských vápencov v obci Dražovce. Ku kostolíku sa dá dostať z obce asi za desať minút alebo turistickým chodníkom z Liečebného ústavu na úpätí Zobora na hodinu a pol.

Určite každý z vás už držal v ruke našu bankovku v hodnote 50,-Sk. Ale len málokto z nás si ju aj pozorne prezrel. Na ľickej strane dominujú slovanskí vierozvestci sv. Cyril a sv. Metod. Na rubovej strane je motív dvoch rúk, prvých sedem písmen staroslovienskej abecedy hlaholiky

Svoradova jaskyňa

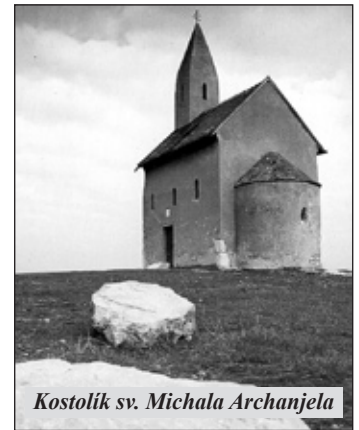
ako symbol daru svätcov starým Slovanom a zrkadlovo obrátený románsky stredoveký kostolík sv. Michala Archanjela. Kostolík bol postavený začiatkom 12. storočia. Prvýkrát sa spomína v Zoborskej listine z roku 1111, ktorá je najstarším zachovaným písomným dokumentom na našom území. Kostolík je situovaný na poslednom kopci západného výbežku Zoborského masívu. Je zďaleka viditeľný skoro zo všetkých strán.

Kostolík sv. Michala Archanjela je typom emporového kostola a patrí k najstarším zachovaným kostolom tohto druhu u nás. Hovorí sa o ňom aj ako o najkrajšej a najčistejšej románskej stavbe na Slovensku. Ma jednolodový priestor zakončený polkruhovou apsidou, kde je situovaný oltár. V strede priečelia je veža s murovanou ihlanovou strechou.

Pravidelne raz do roka sa v ňom koná svätá omša na Michala 29. septembra, inak býva kostolík po celý rok zatvorený. Ale ja som to šťastie mala a mohla som sa do vnútra aj pozrieť. A skutočne verte, že je to naozaj zážitok. Pri pohľade na kostolík z okolitej krajiny sa mnohým zdá, že kostolík je príliš malý, ale vo vnútri zistíme, že to bol len dojem. Vo vnútri kostolíka sa nachádza oltár lavice a obraz sv. Michala Archanjela.

Miesto, na ktorom stojí, je významnou archeologickou lokalitou, na ktorej boli zistené praveké osídlenia, slovanské hradisko a cintorín s hrobmi z 11.-15. storočia, ktoré boli objavené počas archeologických prieskumov. Tri hroby z tohto obdobia sa našli aj v lodi kostola.

Svoradova jaskyňa a prameň, Kostolík sv. Michala Archanjela, Zoborské jazierko

Kostolík sv. Michala Archanjela

Na lokalite možno počítať asi zo 650 hrobmi. Pri výskume pohrebiska sa získal pomerne bohatý súbor nálezov ako záušnice, náhrdelníky, prstene, mince počínajúc razbou uhorského kráľa Ondreja I. Vďaka svojej fotogenickej kvalite sa kostolík stal obľúbeným miestom vychádzok ľudí, námietom množstva fotografií, pohľadníc, publikácií alebo poslužil na natáčanie niektorých scén z filmov.

Ďalšou zastávkou na našom putovaní je zoborské jazierko. Nájdeme ho na južnom úpätí Zobora medzi ulicami Pod Zlatým brehom a Jazerná. Toto malebné jazierko obkolesené skalami bolo pôvodne žulovým lomom, ktorý otvorili v roku 1860 za účelom ťažby kameňa na spevňovanie ciest a chodníkov v Nitre. Žulová sláva zoborského lomu však začala klesať od chvíle, keď sa v ňom objavila podzemná voda. Voda napokon vyplnila priestor lomu, čím vzniklo 10 m hlboké dnešné jazierko. Žuly zo zoborského jazierka patria k vyvretým horninám. Ich vek sa odhaduje okolo 290 miliónov rokov. V samotnom jazierku je pomerne chudobná vodná vegetácia. Iba v okrajovej časti plytkého brehu rastie v bohatších porastoch vodná rastlina. Okolité brehy osídľuje niekoľko močiarnych rastlín. Breh lemujú niekoľko vríb bielych.

Hoci sa s nami už leto rozlúčilo, aj nasledujúce ročné obdobie jeseň, má svoje čaro. Tak dúfam, že si aj vy so svojimi rodinami či kamarátmi nájdete cestu do prírody či na pamiatky.

M. Báležová

S úsmevom

Banda výrastkov bije policajta. Ten vysielaczkou privoláva pomoc:

- Tu orol, tu orol. Bijú ma!
- A kde?
- Všade! Po hlave, po chrbte...

Decko s babkou stoja v nebi na nádhernej pláži. Všade okolo nich

sú šťastní ľudia, nikto nemá žiadne starosti – prosto sú ako v raji.

Vtom dedko babke vylepi.

- Prečo si mi dal facku? – vyčíta mu babka.

- Keby nie tá tvoja sprostá zdravá výživa, už sme tu mohli byť dávno!

Príde mladý neskúsený futbalový rozhodca za starým skúseným futbalovým rozhodcom a prosí:

- Mám problém. Pomôž!

- Čo sa stalo? – vyzvedá starý.

- Zajtra pískam zápas Slovan – Inter. Zo Slovana mi dali 90-tisíc a z Interu 95-tisíc. Nevie, ako mám rozhodovať.

- Vieš ty čo? Vráť Interu 5-tisíc a rozhoduj čestne, - vyriešil problém skúsený futbalový rozhodca.

Stretnú sa dvaja nezamestnaní.

- Ja som tak lenivý, že by som bol najradšej hadom.

- Prečo hadom?

- No ľahneš si a ideš.

- V tom prípade by som ja chcel byť hadicou, hovorí na to druhý. Ľahneš si a ľahajú ťa.

Babke ukradli bicykel. Okoloidúci sa jej pýta:

- A volali ste políciu?

- Volala som.

- A čo vám povedali?

- Že to oni neboli...